

Zinonos N.O.

Kryvyi Rih National University

USING THE FLIPPED LEARNING MODEL FOR TEACHING FOREIGN STUDENTS AT THE PREPARATORY DEPARTMENTS OF UNIVERSITIES IN UKRAINE

Summary

The article revealed some features of the application Flipped Learning in teaching foreign students. These features should help teachers focus the efforts on improving the efficiency of international students adapt to the learning environment of their chosen university. The research focus: To conduct a theoretical analysis of some aspects Flipped Learning Model. Goals: present arguments that apply Flipped Learning in teaching foreign students at the preparatory departments of national universities. Object of study: pre-training of foreign students. Subject of study: pedagogical conditions of use Flipped Learning in teaching foreign students. The research methods: the study of materials and documents on the problems of foreign students. The results: revealed some features using Flipped Learning in the learning process of foreign students at the preparatory departments. The main conclusions and recommendations: The data show that the short time faculty training of foreign students will take place more effectively if teachers of preparatory department will use the Flipped Learning model. This will speed up the adaptation of students to the study of basic disciplines, including natural and mathematical cycle.

Keywords: foreign students, pre-training, preparatory department, Flipped Learning model.

УДК 37.062.3; 378.14.015.62

«ПРЕДМЕТНЕ ПОЛЕ» ЯКОСТІ ТА ОСОБИСТІСНІ ФАКТОРИ ЕФЕКТИВНОСТІ У НАВЧАННІ МАЙБУТНІХ ЕКОНОМІСТІВ У ВНЗ

Ковальчук Г.О.

Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана

У статті розглядаються теоретичні підходи до поняття та структури якості навчання студентів у процесі їх професійної підготовки у ВНЗ. Структура якості в освіті розкривається через сукупність взаємопов'язаних властивостей об'єкта – навчально-пізнавальної діяльності, ієрархії характеристик і показників, що підлягають аналізу й оцінці. Наведені визначальні критерії якості освіти, з урахуванням директивних документів щодо єдиного освітнього простору ЄС. Зосереджено увагу на конструюванні «предметного поля якості» у навчанні економічних дисциплін. Висвітлено залежність між показниками успішності студентів, їх розумінням поняття якості навчання та власної відповідальності за рівні її досягненості.

Ключові слова: якість освіти, професійна підготовка майбутніх економістів, якість навчання, ТКРН, результати навчання, професійна компетентність, «предметне поле якості навчання».

Постановка проблеми. Якість освіти студентів за результатами професійної підготовки у ВНЗ є визначальною передумовою їх ефективної самореалізації у практичній професійній діяльності. Проблеми якості освіти представляють інтерес для всіх громадян, адже в глобалізованому світі існує постійне змагання талантів, ринків, капіталу і можливостей. Сучасна освіта є важливим фактором стійкого соціально-економічного розвитку суспільства і забезпечення соціальної згуртованості та підвищення конкурентоспроможності громадян Європи в економіці знань, запобігання всіх видів ізоляції та дискримінації, сприяння розвитку демократичної культури [4; 6]. Низький рівень якості навчання та освітніх досягнень становлять загрозу для майбутнього розвитку і прогресу. Забезпечення якості з точки зору освітнього суб'єкта передбачає зорієнтованість процесу навчання на досягнення його стратегічних цілей та постійний розвиток. Наріжним каменем якості освіти та довгострокового розвитку закладів освіти є колективна участь і відповідальність. Хороше управління відіграє важливу роль для якісної освіти, що передбачає розвиток інструментів та об'єднання зусиль, щоб керувати освітньою системою [4]. Система якісної освіти ґрунтується на принципах: спільної відповідальності, солідарності та цілісності, з урахуванням

суб'єктних позицій з точки зору змісту, структури та участі усіх зацікавлених сторін.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичною основою для даної статті стали Рекомендації Ради ЄС (2006-2013 р.р.) та наукові публікації щодо управління якістю освіти. Для цілей цієї статті актуальними є дослідження складових якості освіти (Дупак Н.В., Максимової В.М., Крижко В.В., Мармаза О.І., Сергеева О.В., Шабанов Г.О. та ін.); результативності навчання та його моніторингу (Бенькович Т.М., Гамаюнова Н.Ф., Кальней В.А., Кан-Калик В.А., Качалова Л.П., Майоров О.М., Приходько В.М., Щєбликіна Т.А., Шишов С.Е., ін.); діагностики стану процесу освіти (Абдуліна О., Андреев В., Стефановська Т., ін.); контролю якості навчального процесу (Міжеріков В., Рябова З., ін.); мотивації навчання та кар'єрних орієнтацій студентів ВНЗ (Гордеева Т.О., Дубовицкая Т.Д., Жданович А.А., Касавин І.Т., Новгородов А.С., Новикова І.А., Осин Є.М., Полянская Е.Н., Почебут Л.Г., Чикер В.А., Шейн Э.); соціології освіти (Бергер П., Дюркгейм Е., Зборовський Г.Є., Манхейм К., Лукман Т., Парсон Т., Сорокін П.О., Спенсер Г., ін.).

Методологічною основою дослідження є особистісно-діяльнісний та системний підходи до аналізу педагогічних і соціальних явищ (Ананьев Б.Г., Анохін П.К., Афанасьев В.Г., Беспалько В.П., Спі-

рін Л.Ф., ін.); процесний підхід, з урахуванням вимог реалізації державних стандартів якості до професійної підготовки фахівців (національного стандарту ДСТУ ISO 9001:2009 та міжнародного стандарту ISO 9001:2008), а також особистісно-орієнтований та індивідуально-творчий підходи до підготовки сучасних фахівців, розуміння людини, як активного суб'єкта, який розвиває себе у процесі навчання протягом усього життя (Ілюхіна Л.В.).

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Важливим чинником забезпечення якості навчання у ВНЗ і професійної підготовки студентів як майбутніх фахівців є встановлення та актуалізація особистісних факторів ефективності та визначення їх місця в системі відповідальності за результати навчання. Не зважаючи на значну кількість досліджень і нормативно-правових актів з питань забезпечення якості освіти, фахівці констатують, що якість освіти в Україні залишається на низькому рівні і не відповідає вимогам сучасності. Не визначене поняття якості навчання, що часто ототожнюється із поняттями «результати навчання», «успішність навчання», ефективність тощо.

Мета статті: висвітлити змістові та структурні компоненти якості навчання, розкрити фактори суб'єктивних впливів на забезпечення якості (успішності) професійної підготовки студентів – майбутніх економістів.

Виклад основного матеріалу. На основі узагальнення нормативно-правових актів у сфері забезпечення освіти, для цілей цієї статті, ми опираємось на визначення якості вищої освіти – як сукупності якостей особи з вищою освітою, що відображає її професійну компетентність, ціннісну орієнтацію, соціальну спрямованість і обумовлює здатність задовольняти як особисті духовні і матеріальні потреби, так і потреби суспільства. Якість освітньої діяльності – сукупність характеристик системи освіти та її складових, яка визначає її здатність задовольняти встановлені і передбачені потреби окремої особи або(та) суспільства» [7]. Як зазначається у документах Європейського Парламенту і Ради 2008/С 111/01, якість навчання є одним із найважливіших компонентів якості освіти і необхідна для досягнення рівня відповідальності і вдосконалення у сфері вищої професійної освіти і підвищення кваліфікації [7].

У контексті Європейських кваліфікаційних норм, забезпечення якості орієнтується на рівень Співтовариства, що може сприяти взаємному навчання і оцінюванню; процес забезпечення якості має бути спільним на всіх рівнях і системах освітнього процесу загальної і професійної освіти за участі зацікавлених сторін на території держав-членів і в усьому Співтоваристві; до сфери забезпечення якості входить сфера навчання, вихідна інформація, методи її поширення і результати, при цьому акцент робиться на результатах навчання. За цим документом, «результати навчання» – це підтвердження знань студента і того, що він розуміє і вміє робити по завершенню навчального процесу, що визначається по рівню знань, навичок і компетентності. Важливим, на нашу думку, є те, що документ акцентує на особистісних факторах результатів навчання формуваних навичок та компетентності [7]:

(h) «навички» – це здатність застосовувати знання і використовувати нові ідеї для завершення завдань та вирішення проблем. У контексті Європейських кваліфікаційних норм навички характеризуються як когнітивні (використання логічного, інтуїтивного і творчого мислення) чи практичні (спритність рук і застосування методів, матеріалів, інструментів і

приладів); (i) «компетентність» – це беззаперечна здатність використовувати знання, навички та індивідуальні, соціальні і/або методологічні вміння в роботі або навчанні, а також у професійному та особистісному розвитку.

Дупак Н.В. вказує такі складові якості освіти: якість освіти (знань, способів вирішення завдань); якість методів навчання і виховання (організації пізнавальної діяльності, мотивації діяльності, контролю за здійсненням діяльності); якість освіченості особистості (засвоєння знань, умінь та навичок, засвоєння моральних норм). До структури якості освіти відносять сукупність взаємопов'язаних компонентів, що характеризують навчально-виховний процес у певній педагогічній системі (Кулик О., Максимова В.) (рис. 1).

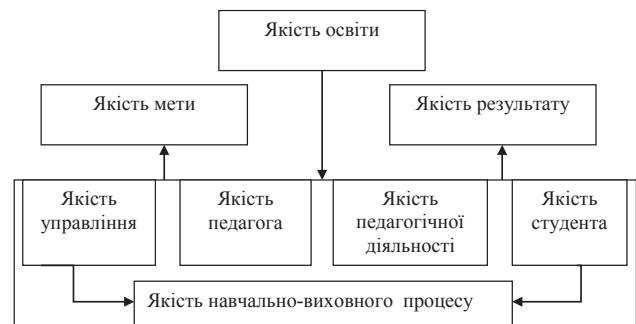

Рис. 1. Компоненти якості освіти (Кулик О., Максимова В.).

Таблиця 1

Ступінь впливу різних факторів на якість вищої освіти з точки зору студентів

Ранг	Чинники якості навчального процесу	Частка за рангом
1.	Наявність у студента мотивації до навчання	18,28
2.	Здібності студента: інтелект, пам'ять, увага	10,78
3.	Рівень якості навчальних планів і програм	10,09
4.	Наявність у викладачів мотивації до успішної діяльності	8,06
5.	Якісний склад викладачів	7,82
6.	Наявність у ВНЗ системи управління якістю освіти	5,47
7.	Рівень матеріально-технічної бази ВНЗ	4,67
8.	Рівень соціальних умов життя студентів	4,65
9.	Рівень методичного забезпечення студентів	4,46
10.	Рівень запиту випусника	4,13
11.	Рівень міжнародних зв'язків ВНЗ	3,78
12.	Рівень конкурсу при вступі до ВНЗ	3,69
13.	Рівень наукових досліджень у ВНЗ	3,69
14.	Рівень фінансового становища ВНЗ	3,67
15.	Рівень соціально-економічного стану в країні	3,48
16.	Рівень автономності в діяльності ВНЗ	3,28

Для виявлення змістових характеристик якості навчання та суб'єктивних факторів їх формування, нами було проведено ряд досліджень (2011-2014 років) у навчальних групах студентів 2-3-х курсів ВНЗ економічного профілю. Серед учасників проводились бесіди з проблем якості навчання, анкетування із закритими і відкритими запитаннями,

здійснено аналіз середнього балу учасників, факторів, що впливають на результати навчання загалом.

Досліджувались основні чинники, що впливають на забезпечення якості навчання в системі вищої освіти (у ВНЗ). Основні фактори якості навчальної діяльності у ВНЗ (табл. 1).

За даними опитування, з точки зору студентів, основні фактори забезпечення якості освіти на рівні навчального предмета є такими, що, насамперед, мають психо-емоційний та особистісно-діяльнісний компоненти, і пов'язані з безпосередньою ітерацією «Викладач – Студент»: наявність у студентів мотивації до навчання; задатки студента до певного напрямку професійної підготовки, його психофізіологічні особливості: інтелект, пам'ять, увага. Важливе значення для забезпечення якісного навчання має наявність у викладачів мотивації до успішної діяльності; якісний (компетентнісний) склад викладачів (табл. 1). Частка цих факторів у рейтингу становить майже 45% (№ № 1; 2; 4; 5).

Важливим кроком у забезпеченні якості навчально-освітнього процесу є встановлення кола «усіх зацікавлених осіб» – суб'єктів якості. На думку Шабанова Г.О., в системі забезпечення якості освіти та підвищення якості професійної підготовки майбутніх фахівців активно взаємодіють адміністрація (керівництво) навчального закладу, професорсько-викладацький склад і студенти [9]. Необхідність забезпечення якісної освіти та формування середовища спільної відповідальності зацікавлених суб'єктів, обумовлює наукові й методичні пошуки інструментарію для її реалізації.

Як зазначає Шабанов Г.О., якість підготовки фахівців у вищій школі є залежним від соціально-політичних, економічних, організаційних, матеріально-технічних, психологічних, правових, та інших факторів. Основна увага при цьому акцентується на педагогічних засобах забезпечення якості, що включають: зміст освіти, освітні технології, методику навчання, кваліфікацію викладацького складу, організацію пізнавальної діяльності студентів тощо [9].

Як показують публікації дослідників, на теперішній час, в характеристиках основних параметрів якості освіти переважають структурно-організаційний і технологічний підходи. Однак, з точки зору соціології знань (Бергер П., Дюркгейм Е., Зборовський Г.Є., Манхейм К., Лукман Т., Парсон Т., Соркін П.О., Спенсер Г., ін.), освіта виконує соціально-селективну роль в суспільстві, сприяє створенню соціальних фільтрів, виступає активним інноваційним суб'єктом економіки, проявляє потреб та обумовлює розвиток людського капіталу, забезпечує його соціальну мобільність, впливає на соціокультурну динаміку суспільства [2]. Тому, на нашу думку, суб'єктами якості в освіті є також різноманітні агенти (а'ктори) зовнішнього середовища навчального закладу, залежно від соціально-економічного становища його дислокації/регіону.

З урахуванням вищезазначеного, ми можемо запропонувати структурно-функціональну модель забезпечення якості, у якій має бути врахована

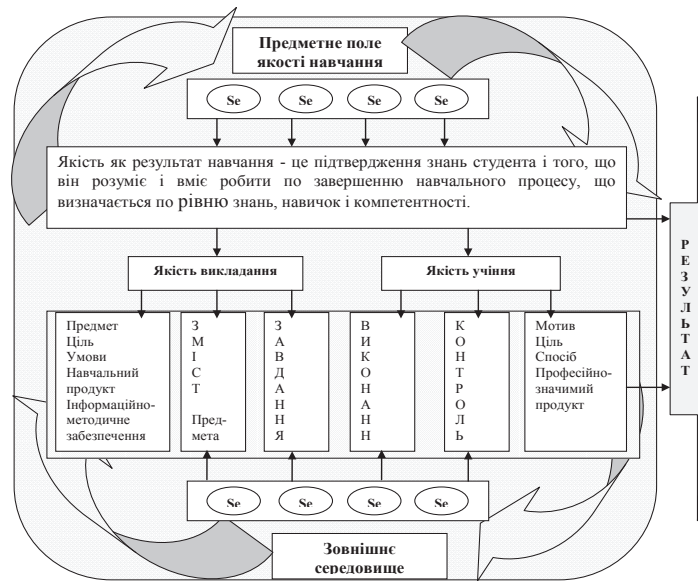

Рис. 2. Предметне поле якості навчання (Se – суб'єкти навчання)

взаємодія суб'єктів та об'єктів якості навчального процесу (рис. 2).

Отже, на основі аналізу теоретичних першоджерел та емпіричних даних ми вважаємо доцільним враховувати такі складові компоненти якості освітньої системи, розподілені за рівнями її можливої реалізації: якість освітньої системи у країні; якість освіти у регіоні; якість освіти у галузі; інфраструктура якості освіти; якість освіти у ВНЗ; педагогічне забезпечення якості освіти; якість навчання дисципліни/ предмета; якість навчального заняття; якість компетентності випускника. При цьому суб'єктами якості є держава, громада (ринок праці), роботодавці (галузь економіки), батьки, викладачі, студенти. Основна ж відповідальність за безпосередню реалізацію завдань забезпечення якості навчання покладається на навчальний заклад.

Висновки та пропозиції. Таким чином, основним змістовим вектором якості навчання, на нашу думку, має бути результат навчання – як підтвердження знань студента і того, що він розуміє і вміє робити по завершенню навчального процесу, що визначається по рівню знань, навичок і компетентності. Структурними компонентами якості навчання є: якість мети, якість управління, якість кадрового забезпечення, якість навчального контингенту, якість процесу навчально-пізнавальної діяльності, якість результату. Основні фактори якості безпосередньої навчальної діяльності визначаються, переважним чином, взаємодією викладачів та студентів у навчанні конкретних навчальних дисциплін. Тому організація ефективної взаємодії суб'єктів навчання позитивно впливатиме на підвищення ефективності (успішності) засвоєння предметних знань і якості освіти майбутніх фахівців.

Подальші дослідження в цьому аспекті можуть стосуватися проблеми зовнішньої та внутрішньої мотивації студентів до навчання та динаміки їхніх мотиваційних профілів у процесі професійної підготовки.

Список літератури:

1. Білокопитов В. І. Діяльність європейських організацій із забезпечення якості вищої освіти в контексті Болонського процесу: автореф. дис... канд. пед. наук: 13.00.01 / В. І. Білокопитов; Сум. держ. пед. ун-т ім. А. С. Макаренка. – Суми, 2012. – 20 с.
2. Илюхина Л. В. Инновационный потенциал парадигмальной трансформации российской системы образования: тенденции изменений: Дисс. ... докт. соц. наук: 22.00.04 / Л. В. Илюхина. – Ростов-н-Д., 2005. – 305 с.
3. Ковальчук Г. О. Технологія керованої результативності навчання (ТКРН) та управління знаннями у професійному зростанні фахівців-економістів / Г. О. Ковальчук // Проблеми освіти: Наук. зб. / Кол. авт. – К.: Інститут інноваційних технологій і змісту освіти МОН України, 2013. – Вип. 74. – С. 125–129.
4. Міжнародні стандарти якості освіти [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://uadocs.exdat.com/docs/index-70147.html>
5. Определение качества в образовании / Джанетт Колбі, Міске Уїтт // Матеріали ЮНІСЕФ: доклад 16 июля 2000 г. – Нью-Йорк, 2000. – 157 с.
6. Приходько В. М. Моніторинг якості освіти і виховної діяльності навчального закладу: навч.-метод. посіб. / В. М. Приходько. – Х.: Вид. група «Основа»: «Тріада», 2007. – 144 с.
7. Рекомендація Європейського Парламенту і Ради 2008/С 111/01 «Про встановлення Європейської кваліфікаційної структури для можливості отримати освіту протягом усього життя» від 23 квітня 2008 року. Документ 994_988. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_988
8. Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти. – К.: Ленвіт, 2006. – 35 с.
9. Шабанов Г. А. Педагогическое обеспечение качества образования в вузе: дис ... док. пед. наук: 13.00.08 / Шабанов Григорий Александрович. – М., 2006. – 407 с.

Ковальчук Г.А.

Киевский национальный экономический университет имени Вадима Гетьмана

«ПРЕДМЕТНОЕ ПОЛЕ» КАЧЕСТВА И ЛИЧНОСТНЫЕ ФАКТОРЫ ЭФФЕКТИВНОСТИ В ОБУЧЕНИИ БУДУЩИХ ЭКОНОМИСТОВ В ВУЗЕ

Аннотация

В статье рассматриваются теоретические подходы к определению понятия и структуры качества обучения студентов в процессе их профессиональной подготовки в вузе. Структура качества в образовании раскрывается через совокупность взаимосвязанных свойств объекта – учебно-познавательной деятельности, иерархии характеристик и показателей, подлежащих анализу и оценке. Приведены определяющие критерии качества образования, с учетом директивных документов в сфере единого образовательного пространства ЕС. Сосредоточено внимание на конструировании «предметного поля качества» в обучении экономическим дисциплинам. Определена зависимость между показателями успеваемости студентов, их пониманием понятия качества обучения и собственной ответственности за уровни его достижения.

Ключевые слова: качество образования, профессиональная подготовка будущих экономистов, качество обучения, технология управляемой результативности обучения («ТКРН»©), результаты обучения, профессиональная компетентность, «предметное поле качества обучения».

Kovalchuk G.A.

Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman

«SUBSTANTIVE FIELD QUALITY» AND PERSONALITY FACTORS OF EFFICIENCY TRAINING FUTURE ECONOMISTS IN UNIVERSITIES

Summary

The article examines the theoretical approaches to the definition and structure of the quality of education students during their training in high school. Structure of quality in education is revealed through a set of interrelated properties of the object – teaching and learning activities, the hierarchy of characteristics and indicators subject to analysis and evaluation. Presented criteria defining the quality of education in the unified educational space of the EU. The emphasis is on the design of «subject field quality» in teaching economic subjects. Deals with the relationship between indicators of student achievement, their understanding of the concept of quality education and responsibility for their own level of achievement.

Keywords: quality of education, professional training for future economists, quality of teaching, Technology controlled effectiveness of training (CETT), professional competence, «substantive field of quality of study».